

BÖLÜM 2

BEBEK DOSTU YENİDOĞAN YOĞUN BAKIM ÜNİTELERİ

Sibel Serap CEYLAN¹

GİRİŞ

Anne sütü prematüre ve hasta yenidoğanlar dahil tüm bebeklerin sağlıklı büyüme ve gelişebilmeleri için en ideal besindir. Eşsiz bir besin olan anne sütünün bebeğe en sağlıklı verilme biçimi emzirmedir. Anne sütünü almak her bebeğin, emzirmekte her annenin temel insan haklarından biridir (WHO, 2019; Bal Yılmaz & Bolışık, 2013).

1990 yılında gerçekleştirilen Innocenti Deklerasyonunda ile Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) ve Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) anne sütü ile beslenmenin çocuklar için önemini vurgulamışlardır. 1991 yılında da emzirmenin korunması, desteklenmesi ve yaygınlaştırılması amacıyla DSÖ ve UNICEF tarafından “Bebek Dostu Hastane Programı” girişimini başlatmışlardır. Bu girişim küresel bir girişimdir. 2009 yılında ilk 6 ay tek başına anne sütü ve 2 yaş ve üstüne kadar emzirmenin devam etmesinin sağlanması için “Bebek Dostu Hastane” girişiminin güçlendirilmesi ve sürdürülmesi amacıyla geliştirilen rehber revize edilmiştir (WHO, 2009). Bebek Dostu Hastane girişimin temelini “Başarılı Emzirmede 10 Adım” ilkeleri oluşturmaktadır (Tablo 1) (T.C. Sağlık Bakanlığı, 2021a; WHO & UNICEF, 2020).

Türkiye’de de 1991 yılından itibaren emzirmenin korunması, desteklenmesi ve özendirilmesi için “Anne Sütünün Teşviki ve Bebek Dostu Sağlık Kuruluşları Programı” yürütülmektedir. Bu programın temel amacı; bebeklerin doğumdan hemen sonra emzirmeye başlatılması, ilk 6 ay sadece anne sütü verilmesi ve 6. aydan sonra uygun besinlerle beraber emzirmenin 2 yaşına kadar sürdürülmesi ve bu şekilde tüm bebeklerin yaşama sağlıklı başlamasıdır. “Anne Sütünün Teşviki ve Bebek Dostu Sağlık Kuruluşları Programı” kapsamında doğum yaptırılan sağlık kuruluşları, birinci basamak sağlık kuruluşları ve yenidoğan yoğun bakım üniteleri yer almaktadır. Ulusal değerlendirme ekipleri tarafından program kap-

¹ Öğr.Gör.Dr. Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD., ssceylan@pau.edu.tr

KAYNAKÇA

- Akkoyun, S., & Arslan, F. T. (2019). Investigation of stress and nursing support in mothers of pre-term infants in neonatal intensive care units. *Scandinavian journal of caring sciences*, 33(2), 351-358. DOI: 10.1111/scs.12630
- Altuntaş, N. (2020). Yenidoğan yoğun bakım ünitesine yatış emzirme sürecini nasıl etkiliyor?. *Pamukkale Tıp Dergisi*, 13(3), 579-586. DOI: 10.31362/patd.670659
- Anderson, D.M. (2014). Nutrition management of premature infants. In: C. Kenner, & J. Wright. (Eds.), *Comprehensive Neonatal Nursing Care*. (5th ed., pp. 530-544). Newyork, NY: Springer.
- Bal Yılmaz, H., Bolışık, B. (2013). Çocuklarda Beslenme. Z Conk, Z. Başbakkal, H. Bal Yılmaz & B. Bolışık (Eds), *Pediatric Hemşireliği* içinde. (s.233-270). Ankara: Akademisyen Tıp Kitabevi.
- Benoit, B., & Semenic, S. (2014). Barriers and facilitators to implementing the baby-friendly hospital initiative in neonatal intensive care units. *Journal of Obstetric, Gynecologic & Neonatal Nursing*, 43(5), 614-624. DOI:10.1111/1552-6909.12479
- Coughlin, M.E. (2014). *Transformative nursing in the NICU traumainformed age-appropriate care*. New York, NY: Springer.
- Çekin, B., & Turan, T. (2018). The stress levels of parents of premature infants and related factors in Neonatal Intensive Care Units. *Türk J Pediatr*, 60(2), 117-125. DOI: 10.24953/turkj-ped.2018.02.001
- Çelen, R., & Arslan, F. T. (2017). The anxiety levels of the parents of premature infants and related factors. *The Journal of Pediatric Research*, 4(2), 68.
- de Armas, A. G., Marin, S. C. O., & Semenic, S. (2021). Identifying priorities for practice improvement related to breastfeeding support in a neonatal intensive care unit (NICU) in Medellín, Colombia. *Journal of Neonatal Nursing*, 27(2), 94-99. DOI: 10.1016/j.jnn.2020.07.001
- Dönmez, H., Bükülmez, A. (2015). Postpartum depresyonun, annelerin bebeklerini emzirme süreleri ve bebek büyümesi üzerine etkisi. *Selçuk Tıp Dergisi*, 31(4), 358-62.
- Eom, J. H., & Im, Y. (2019). The Relationship between Stress, Social Support, and Confidence in Paternal Role Perceived by Korean Fathers of High Risk Infants. *Journal of pediatric nursing*, 49, e21-e28. DOI: 10.1016/j.pedn.2019.07.013
- Gianni, M. L., Bezze, E. N., Sannino, P., Baro, M., Roggero, P., Muscolo, S., ... & Mosca, F. (2018). Maternal views on facilitators of and barriers to breastfeeding preterm infants. *BMC pediatrics*, 18(1), 1-7. DOI:10.1186/s12887-018-1260-2
- Greene, M. M., Rossman, B., Patra, K., Kratovil, A. L., Janes, J. E., & Meier, P. P. (2015). Depressive, anxious and perinatal post-traumatic distress in mothers of very low birth weight infants in the NICU. *Journal of developmental and behavioral pediatrics: JDBP*, 36(5), 362. DOI:10.1097/dbp.0000000000000174
- Harding, J. E., Cormack, B. E., Alexander, T., Alsweiler, J. M., & Bloomfield, F. H. (2017). Advances in nutrition of the newborn infant. *The Lancet*, 389(10079), 1660-1668. DOI:10.1016/S0140-6736(17)30552-4
- Holditch-Davis, D., Santos, H., Levy, J., White-Traut, R., O'Shea, T. M., Geraldo, V., & David, R. (2015). Patterns of psychological distress in mothers of preterm infants. *Infant Behavior and Development*, 41, 154-163.
- Lasiuk, G. C., Comeau, T., & Newburn-Cook, C. (2013). Unexpected: an interpretive description of parental traumas' associated with preterm birth. *BMC pregnancy and childbirth*, 13(1), 1-10. DOI: 10.1186/1471-2393-13-s1-s13.
- Lechner, B.E., & Vohr, B.R. (2017). Neurodevelopmental outcomes of preterm infants fed human milk: a systematic review. *Clinics in perinatology*, 44(1), 69-83. DOI:10.1016/j.clp.2016.11.004
- Maastrup, R., Bojesen, S. N., Kronborg, H., & Hallström, I. (2012). Breastfeeding support in neonatal intensive care: a national survey. *Journal of Human Lactation*, 28(3), 370-379.

- Meek, J.Y., Hatcher, A.J., & AAP section on breastfeeding. (2017). The Breastfeeding-Friendly Pediatric Office Practice. *Pediatrics*, 139 (5), e20170647. DOI: 10.1542/peds.2017-0647
- Meier, P. P., Johnson, T. J., Patel, A. L., & Rossman, B. (2017). Evidence-based methods that promote human milk feeding of preterm infants: an expert review. *Clinics in perinatology*, 44(1), 1-22. DOI:10.1016/j.clp.2016.11.005
- Merter, Ö.S., & Altay, N. (2020). Yenidoğan yoğun bakımda izlenen prematüre bebeklerin anne sütü ile beslenme durumlarının değerlendirilmesi. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(1), 21-29.
- Montrowl, S.J. (2014) Gastrointestinal System. In: C. Kenner, & J. Wright. (Eds.), *Compherensive Neonatal Nursing Care*. (5th ed., pp. 189-228). Newyork, NY: Springer.
- Nyqvist, K. H., Häggkvist, A. P., Hansen, M. N., Kylberg, E., Frandsen, A. L., Maastrup, R., ... & Haiek, L. N. (2012). Expansion of the ten steps to successful breastfeeding into neonatal intensive care: expert group recommendations for three guiding principles. *Journal of Human Lactation*, 28(3), 289-296. DOI: 10.1177/0890334412441862
- Nyqvist, K. H., Häggkvist, A. P., Hansen, M. N., Kylberg, E., Frandsen, A. L., Maastrup, R., ... & Haiek, L. N. (2013). Baby-Friendly Hospital Initiative Expert Group. Expansion of the baby-friendly hospital initiative ten steps to successful breastfeeding into neonatal intensive care: expert group recommendations. *J Hum Lact*, 29(3), 300-309. DOI:10.1177/ 0890334413489775
- Oza-Frank, R., Bhatia, A., & Smith, C. (2014). Impact of peer counselors on breastfeeding outcomes in a nondelivery NICU setting. *Advances in Neonatal Care*, 14(4), E1-E8. DOI: 10.1097/ANC.0000000000000101
- Parker, L.A. (2021). Nutritional Management. In: M. Teresa V., Marlene W., Sharron F. (Eds), *Core Curriculum for Neonatal Intensive Care Nursing*, (pp. 152-171). St.Louis, Missouri: Elseiver.
- Savaşer, S. (2008). Yenidoğanın Beslenmesi. T. Dağoğlu & G. Görak (Eds), *Temel Neonatoloji ve Hemşirelik İlkeleri* içinde (s.195-218). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri.
- Shattnawi, K. K. (2017). Healthcare professionals' attitudes and practices in supporting and promoting the breastfeeding of preterm infants in NICUs. *Advances in Neonatal Care*, 17(5), 390-399. DOI: 10.1097/ANC.0000000000000421
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2021a), Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Çocuk ve Ergen Sağlığı Daire Başkanlığı. Başarılı Emzirmenin 10 Adımı. https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/cocuk_ergen_db/dokumanlar/Basarili_Emzirmenin_On_Adimi.pdf
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2021b) Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Çocuk ve Ergen Sağlığı Daire Başkanlığı. Anne Sütünün Teşviki ve Bebek Dostu Sağlık Kuruluşları Programı. <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/cocukergen-bp-liste/anne-s%C3%BCt%C3%BCn%C3%BCn-te%C5%9Fviki-ve-bebek-dostu-sa%C4%9Fl%C4%B1k-kurulu%C5%9Flar%C4%B1-program%C4%B1.html>
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2021c), Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Dairesi Başkanlığı. Bebek Dostu Hastaneler. <https://khgmsaglikhizmetleridb.saglik.gov.tr/TR,43490/bek-bek-dostu-hastaneler.html>
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2021d), Kamu Hastaneleri Genel Müdürlüğü, Sağlık Hizmetleri Dairesi Başkanlığı. Bebek Dostu Yenidoğan Yoğun Bakım ünitesi **Ünvanı** Alan Hastaneler. <https://khgm-saglikhizmetleridb.saglik.gov.tr/TR-43488/bek-bek-dostu-yenidogan-yogun-bakim-unitesi--unvani--alan-hastanelerimiz.html>
- T.C. Sağlık Bakanlığı (2021e) Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Çocuk ve Ergen Sağlığı Daire Başkanlığı. Bebek Dostu Yenidoğan Yoğun Bakımlar İçin Başarılı Emzirmede Ek Öneriler. https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/cocuk_ergen_db/dokumanlar/Bebek_Dostu_Yenidogan_Yogun-bakimler_Icin_Basarli_Emzirmede_Ek_Oneriler.pdf
- Türk Neonatoloji Derneği (2018). Prematüre ve Hasta Term Bebeğin Beslenmesi Rehberi. <http://www.neonatology.org.tr/neonatoloji/tani-ve-tedavi-protokolleri/>
- Türkyılmaz, C. (2016). Emzirme danışmanlığı ve emzirmede karşılaşılan sorunlar. *Klinik Tıp Pediatri Dergisi*, 8(2), 19-33.
- Vizzari, G., Morniroli, D., Consales, A., Capelli, V., Crippa, B. L., Colombo, L., ... & Gianni, M. L. (2020). Knowledge and attitude of health staff towards breastfeeding in NICU setting: are we

- there yet? An Italian survey. *European Journal of Pediatrics*, 179, 1751-1759. DOI: 10.1007/s00431-020-03678-5
- World Health Organization (WHO) and the United Nations Children's Fund (UNICEF). (2020). Protecting, promoting and supporting breastfeeding: the baby-friendly hospital initiative for small, sick and preterm newborns. Geneva.
- World Health Organization (WHO). (2009). The Baby-Friendly Hospital Initiative: Revised, Updated and Expanded for Integrated Care. Geneva, Switzerland.
- Yang, Y., & Lu, H. (2020). Breastfeeding in hospitalised preterm infants: A survey from 18 tertiary neonatal intensive care units across mainland China. *Journal of Paediatrics and Child Health*, 56(9), 1432-1437.
- Yıldız, S. (2008). Yenidoğan yoğun bakım ünitelerinin organizasyonu. T. Dağoğlu & G. Görak (Eds), *Temel Neonatoloji ve Hemşirelik İlkeleri* içinde (s.17-29). İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri
- Zubaran, C., & Foresti, K. (2013). The correlation between breastfeeding self-efficacy and maternal postpartum depression in southern Brazil. *Sexual & Reproductive Healthcare*, 4(1), 9-15. DOI: 10.1016/j.srhc.2012.12.001